

Архимандрит Методије,
Игуман манастира Хиландара

УВОДНА РЕЧ

Зло ојонаша врлину, а кукољ љисилвава да ја људи смајрају за жићо. Он, љак, љо изљеду личи на жићо, али они који нећо разумеју, расљознају ја љо укусу¹ – овим речима Свети Кирило Јерусалимски започео је једну од својих катихеза. Те катихезе биле су намењене онима који се припремају за Свету тајну Крштења, али се, због своје сликовитости, могу применити и на духовни живот уопште, а самим тим и на живот у монаштву.

Способност да се разликује добро и зло, а нарочито да се открије зло које се претвара да је добро – дакле, да се одвоји кукољ од жита – била је одлика једино оних који су у духовном делању најискуснији. Овим својим даром, старци и старице су, кроз сву историју Цркве, руководили поколења и поколења монаха и монахиња на путу ка обожењу и Царству небеском. Духовно руководство је свима њима било неопходно, али је још неопходније нама, који у ова времена – кад је кукоља све више, а жита ни за лек – узесмо на себе крст монашких завета, како бисмо на тај начин служили Богу, Цркви и своме роду. Стога смо се и ове године сабрали у Свештеној обитељи Преподобног оца Прохора, са искреном жељом да од опитних отаца и матера чујемо богонадахнуте

---

¹ Свети Кирило Јерусалимски, *Катихезе*, Катихеза четврта о десет догмата.

поуке, како бисмо, управљени према њиховим речима и под-
стакнути примером њиховог живљења, успешније наставили
свој монашки подвиг, идући из силе у силу.

Тумачећи Јеванђеље које се чита у Пету недељу Великог
Поста, Свети владика Николај каже: *Познајо је, да Госѿод
Исус није бирао најмудрије од мудрих овога свега за своје
ученике неѿо, најроштив, ѿѿово најѿросѿије од ѿросѿих.*²
Господ је тако чинио, објашњава Свети Владика, да би нам
јасније показао Своју силу и величину: изабрао је најмање,
најпростије и најслабије да би од њих направио највеће, нај-
мудрије и најмоћније. *И у ѿоѿе ѿешком задаѿку Госѿод је
усѿео исѿо онако сјајно као у свему осѿаломе. И у ѿоѿе
се ѿоказала не мања Њеѿова сила и чудоѿворѿтво неѿо и
у сѿишавању буре и умножавању хлеба.*³ Духовно лече-
ње, дакле, и спасавање људи, по Светом Николају, показују
величину силе Христове и мудрост Његову.

Ако ствари посматрамо у духу наведених речи овога
светитеља, спознаћемо да је духовно изграђивање људи и
њихово руковођење на путу спасења једно велико чудо, дело
којим настављамо дела Христова, као и да не би требало да
нас обесхрабри убеђење да у ова времена имамо, да се тако
изразимо, слаб „почетни материјал“, пошто нема људи који су
спремни да, у пуној ревности, себе предају на службу Богу.

Високопреосвећени и преосвећени оци архијереји, ви-
сокопреподобни игумани и матере игуманије, возљубљена
браћо и сестре, саподвижници у монашком ангелском образу,
и сви ви, браћо и сестре, који ћете бити ових дана са нама и
узети учешће на Трећем међународном светопрохорском мо-
нашком сабору, од давнина је познато: биљка која се не негује
или ће подивљати или увенути. Ради тога, немојмо дозволити

² Свети Николај Охридски и Жички, *Омилије на недељна и ѿразнична
јеванђеља Еѿискоја охридској Николаја*, Део други, Велики Пост –
недеља пета, Јеванђеље о служби и страдању Сина Божјега.

³ *Исѿо*.

да нас смуте помисли како данас нема превелике користи од улагања труда у унапређење и утврђење монаштва, због ослабљености садашњих нараштаја, због недостатка свести о потреби подвига у животу сваког хришћанина, а највише због лишености примера и поука духовних светила, нечега чиме су претходна поколења била много више благословена од нас. Стога, засуцимо духовне рукаве и, са вером у помоћ Неба, кренимо са обделавањем благословене биљке монаштва: ослободимо је корова погубног утицаја палог света; мотиком тежње ка успостављању вековима потврђеног манастирског поретка, окопајмо и умекшајмо земљу на којој расте; стварајући услове и дајући могућност истински одуховљеним старцима и старицама да своје знање преносе на млађе, ову земљу нахранимо најфинијим ђубривом; осетљиву стабљику привежимо за чврст стуб учења мајке Цркве и њеног исправног поретка и редовно је заливајмо водом назидатељних речи и поука, како живих, тако и писаних – и добићемо најсочније плодове, којима ће се наслађивати не само монаси и монахиње, већ пунота Цркве Христове и цела васељена.

Пре најаве тема овогодишњег монашког сабора, бићу слободан да се, у име свих нас, који смо са разних страна пристигли у овај древни Свети манастир, захвалим нашем домаћину, Високопреосвећеном Митрополиту Пахомију, као и монаштву Епархије врањске и свима осталима који су им претходних дана били од помоћи, јер смо били сведоци великог труда који су сви заједно уложили како би на најбољи начин припремили све што је потребно да нас угосте и да би ово сабрање било одржано.

+ + +

Програм рада овогодишњег Светопрохорског монашког сабора осмишљен је на основу искустава која смо стекли током претходна два, одржана – да подсетимо – 2020. и прошле, 2023. године. Подељен је у четири заседања, на којима

ће бити обрађене четири посебне тематске целине. Данас ћемо, како нам је читав дан на располагању, имати прилике да, у оквиру два заседања, чујемо по четворо предавача, док ће на два заседања која су предвиђена за сутра своје радове излагати по двоје предавача, како би нам остало довољно времена да се припремимо за празнично бдење.

Као што је Митрополит Пахомије у свом обраћању већ подвукао, наш овогодишњи монашки сабор је својеврстан принос обележавању стотридесетогодишњице рођења Преподобног Аве Јустина, педесетогодишњице његовог блаженог уснућа и десетогодишњице преноса Авиних светих моштију. Познато је да је Ава Јустин сматрао да је монаштво духовно мерило зрелости једног народа, а његови ученици⁴ су сведочили и да је говорио: „Тешко народу који не даје монахе и монахиње, а зрелост једног народа се показује [кроз то] колико даје Богу.“

Ради тога, *прво заседање*, које носи наслов: „Обнова и унапређење монаштва“, замишљено је као наш одговор на духовни задатак који је Преподобни Јустин пред нас поставио претходно наведеним речима: учинити сваки напор да наши, православни народи, наставе да припремају и предају своје кћери и синове на службу Богу. Ипак, циљ није само у томе да се манастири бројчано обнове, већ и да они који у њима монахују постану заједничари истинског монашког предања, тако да ће и о томе бити речи. Само заседање отпочеће, пак, словом о Ави Јустину, као монаху и теологу, а најпозванији да о њему беседи је Митрополит бачки Иринеј, један од Авиних најближих ученика.

Као што жедан јелен жуди за изворима шумским⁵, тако и монаси жуде за тим да разумеју свету вољу Божију – писао

---

⁴ Аудио запис беседе Еп. Атанасија српским и грчким монасима и монахињама.

⁵ Види: Пс. 41, 2.

је Преподобни Јован у својој *Лествици*⁶ – и не само то, већ и да знају када се са том вољом меша наша сопствена воља, а када, пак, дејствује воља противна вољи Божијој. Заиста су спознаја воље Божије и њено испуњавање, по Светим оцима, најсигурнији пут спасења, те стога сматрамо да је потребно обратити и ову тему. Вековни монашки опит учи нас да је први степен на путу овог духовног узрастања – послушност, стога са радошћу очекујемо да од предавача у оквиру *другој заседања*, које носи наслов: „Монашка послушност као начин упознавања (спознаје) и испуњавања воље Божије“, сазнамо још нешто о овој важној теми, јер верујемо да им је искуство које су стекли руководећи монашким заједницама отворило додатне духовне видике.

На овим нашим сабрањима заживела је једна, рекли бисмо, похвална пракса: на крају сваког сабора, у живом разговору, учесници предлажу теме за које сматрају да би требало да се нађу на програму за следећу годину. Како су и прошле године са нама били поштовани оци из Манастира Светог Јована Претече у Есексу, старац Захарија нам је тада предложио да један део овогодишњег сабора посветимо исихазму, као срцу православног подвижништва; нагласио је да су сви велики догађаји у свештеној историји домостроја нашег спасења били припремани тишином (исихијом) и подсетио нас је на учење Светог Игњатија Богоносца, да је и сâм Господ Исус Христос рођен из тишине Оца. Игуман Петар је, са своје стране, указао на важност везе између исихазма и Свете Литургије; том приликом, навео је пример Преподобног Јосифа Исихасте и других твораца новог исихастичког покрета, који су Свету Литургију имали као центар живота. Прихватили смо са радошћу ове предлоге, па је *треће заседање* добило тему која гласи: „Значај исихазма

---

⁶ Преподобни Јован Лествичник, *Лествица*, Поука XXVI, О превасходном расуђивању.

за источно монаштво“, а уједно смо и замолили оце Петра и Захарију, да нам припреме радове о њој.

Четврто заседање носи наслов: „Монаштво и манастири у земљама у којима не постоји традиција православног монаштва“. Када говоримо о монаштву, на ум нам падају Нитријска пустиња, Света Земља, гора Синај или Света Гора, која је подједнако украшена велелепним царским манастирима, као и скромним подвижничким колибама подно Атоса. Неком ће мисао отићи у Кападокију, Грузију, а неко ће, најпре, замислити дрвене храмове поред залеђених руских језера или неког духоносног баћушку који, попут Светог Серафима, храни дивље звери у бескрајној столетној шуми. Али, ако је тачно – а јесте – да је монашки живот икона Царства небеског и ако не заборавимо Спаситељеву опомену да је то Царство унутра у нама⁷, схватићемо да остварењу монашких идеала не сметају никакве земаљске границе; потребно је срце, рањено љубављу Божијом и искрена жеља за равноангелним живљењем још овде на земљи и у телу. Да је све речено заиста тако, доказаће нам две матере игуманије из Јужне и Централне Америке, Марија и Инес, својим речима, али, још више, примерима својих живота.

Подсетићемо вас још и на то да је пре годину дана, за потребе Светопрохорског монашког сабора, покренута веб-страница (monaskisabor.rs/), као и Јутјуб канал (<https://www.youtube.com/@monaskisabor>). На овај начин, биће похрањени сви аудио, видео и текстуални материјали са претходно одржаних сабрања и биће омогућен пренос свих заседања током самог овогодишњег сабора. Потрудићемо се да постављамо обавештења о монашким саборима осталих помесних православних цркава, као и о другим значајним догађајима који се односе на усавршавање монаштва уопште.

---

⁷ Види: Лк. 17, 21

Хтео бих да се, у име Организационог одбора Трећег светопрохорског монашког сабора, захвалим свим предавачима, а посебно онима који су дошли издалека, из страних земаља, што су прихватили наш позив и што ће у ова два дана поделити са нама своје духовно искуство и знање. Наша је молитвена жеља да им, као уздарје за њихов труд, Преподобни и богоносни оци, Прохор и Јустин, буду стални молитвени заступници пред престолом Цара Славе.

Захвалност, наравно, дугујемо и вама, браћо и сестре, монахиње и монаси, јер сте оставили своје свакодневне манастирске обавезе и придружили нам се на овом благословеном сабрању, а искрено верујемо да ћете се вратити у своје обитељи духовно богатији. Такође, наша је молба да својим надлежним архијерејима пренесете нашу благодарност, због благослова да данас будете са нама.

Молитвама Пресвете Богородице, Преподобних отаца, Прохора Пчињског и Јустина Ћелијског и Врањског, да Господ благослови наш сабор, како би у монашком служењу Његовој Цркви достигли *у јединство вјере и познање Сина Божјијега, у мјеру раста њуноће Христове*⁸, а на крају векова, опет сви били сабрани у непролазном Царству Славе.

---

⁸ Еф. 4, 13.